

Nr 542.

Av herr **Hagård** och fru **Nordgren**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, angående inrättande av statens jordbruksnämnd m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 161 angående inrättande av statens jordbruksnämnd föreslås bl. a. att statens livsmedelskommission skall upphöra vid utgången av innevarande budgetår. Detta innebär, att även den under livsmedelskommissionen sorterande verksamhet, som sedan år 1942 bedrivits av Sveriges ungdomsberedskap, kommer att försvinna. Då Ungdomsberedskapen bl. a. genom sin tävlingsverksamhet, den s. k. rikstävlingen, utfört ett ur många synpunkter värdefullt och gagnande arbete för vårt land och dess ungdom, synes det angeläget att riksdagen vid behandlingen av propositionen riktar sin uppmärksamhet på frågan om önskvärdheten av och formerna för ett eventuellt fortsättande av denna tävlingsverksamhet.

Under krigsårens försämrade försörjningsläge funno statsmakterna det nödvändigt att vädja till alla inom räckhåll stående krafter i landet att hjälpa till att mildra eller undanröja de uppkomna försörjningssvårigheterna. Så gott som samtliga av vårt lands frivilliga ungdomsorganisationer — religiösa, politiska och idéella — sammanslöto sig år 1942 till Sveriges ungdomsberedskap i avsikt att via denna organisation gemensamt efter kraft och förmåga göra en insats för att hjälpa landet ur de akuta försörjningsproblemen. Det arbete som härvidlag kom att spela den centrala rollen blev den av Ungdomsberedskapen igångsatta s. k. rikstävlingen, som fick formen av en ungdomens insamlingskampanj i folkförsörjningens tjänst.

I samråd med livsmedels-, arbetsmarknads-, bränsle- och industrikommissionerna samt medicinalstyrelsen uppgjordes vissa särskilda tävlingsgrenar bland vilka kunna nämnas: bärplockning, insamlande av ersättningsfoder, spillved och papper, arbetsinsatser inom jordbruk och skogsvärd, samlande av järn- och gummiskrot samt sparande. Tävlingen har stått öppen för alla pojkar och flickor i landet under 16 år. Den har sedan starten 1942 fullföljts varje år, d. v. s. under 8 år. De av de 600 000 tävlingsdeltagarna under denna tid utförda prestationerna beräknas ha ett nationalekonomiskt värde av lågt räknat 42 miljoner kronor.

Statens livsmedelskommission har övervakat insamlingen och förvaltad de av regeringen under de 8 åren anslagna medlen — summa 556 000 kro-

nor — samt upplåtit expeditiionslokaler. En särskild tävlingskommitté, vald av Ungdomsberedskapens arbetsutskott, har lett tävlingsverksamheten och i samråd med frivilliga länskommittéer samt läns- och kommunledare stimulerat intresset inom länen och kommunerna samt övervakat och kontrollerat tävlingsresultaten.

Tävlingen har omfattats med mycket stort intresse framför allt från skolornas sida, där lärarna genom frivilliga insatser stimulerat eleverna till synnerligen goda resultat. Ungdomarna ha sålunda på detta sätt gjort landet stora tjänster, samtidigt som deras insatser haft betydelse för dem själva. Deras energiska och målmedvetna arbete i denna sunda tävlingsform har verksamt bidragit till att hos dem dana karaktären och har skapat öppen blick för betydelsen av solidaritet.

Från lärare, ungdomsledare och många andra har till länskommittéerna framförts önskemål om att verksamheten måtte få fortsätta i någon form i framtiden, även sedan livsmedelskommissionen och dess verksamhet i fråga om krisuppgifter upphört. Tävlingen kan nämligen inte anses ha ägt uteslutande kriskaraktär. Den idé, som burit upp verksamheten, nämligen att genom oppmuntran sporra ungdomen till samhällsnyttiga arbetsinsatser, anses på de flesta håll vara av så stor betydelse, att en ungdomsverksamhet med detta mål bör få statsmakternas stöd även i fortsättningen.

Landets frivilliga ungdomsorganisationer, som förtjänstfullt och osjälviskt stött tävlingsverksamheten, ha funnit ett forum för sina gemensamma nationella och internationella intressen, i det att man konstituerat Sveriges Ungdomsorganisationers landsråd. Även i vissa andra sammanslutningar ha ungdomsorganisationerna möjligheter att handlägga en del gemensamma frågor. Den del av Ungdomsberedskapens verksamhet, som berört frågor av dylik administrativ natur, lämnas här åt sidan.

Här gäller det uteslutande frågan om rikstävlingen. Denna bör enligt mångas mening vidmakthållas och helst få sitt arbetsfält vidgat till att omfatta allt samhällsgagnande arbete. Som ett komplement till skolreformens syfte att vidga yrkesorientering och yrkesutbildning måste en fortsatt tävlingsverksamhet bland landets skolungdomar under 16 år betraktas såsom utomordentligt värdefull.

Under alla omständigheter synes det önskvärt att riksdagen, då nu tillfälle gives att taga ställning till frågan om rikstävlingens pedagogiska värde och samhällsnyttiga betydelse, ger uttryck för sin uppfattning beträffande angelägenhetsgraden av tävlingsverksamhetens eventuella fortsättande och vidareutveckling.

Såsom framgår av propositionen (s. 55) har livsmedelskommissionen även berört frågan om Ungdomsberedskapen. Kommissionen förklarar sig gärna se, att Ungdomsberedskapen får tillfälle att i någon form fortsätta sin verksamhet. Någon närmare antydning om formerna härför göres emel-

lertid icke. Det uttalandet göres dock, att verksamheten i så fall icke bör lyda under jordbruksnämnden.

Lämpligast tycks i nuvarande läge vara uppdraga åt skolöverstyrelsen att i samråd med länskommittéer och enskilda undersöka möjligheterna till fortsatt tävlingsverksamhet i skolornas regi — naturligtvis i de fall, där så är möjligt, i samarbete liksom tidigare med de frivilliga ungdomsorganisationerna och deras lokala organ. Hur de administrativa uppgifterna i framtiden skola fördelas lär sannolikt relativt snart stå klart, om blott ett första initiativ till ett fortsättande av verksamheten nu tages.

Det viktigaste för verksamheten är, att tävlingen kan nå så många ungdomar som möjligt. Med hänsyn härtill förefaller det som om skolöverstyrelsen skulle vara det organ, som lättast och naturligast kunde nå ut till all arbetsför ungdom under 16 år i landet.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 161 måtte beakta de i motionen framförda synpunkterna och i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte låta uppdraga åt skolöverstyrelsen att verkställa undersökningar beträffande möjligheterna att i anslutning till styrelsens verksamhet kontinuerligt vidareutveckla det för vårt land värdefulla ungdomsarbete, som inom den s. k. rikstävlingens ram bedrivits av Sveriges ungdomsberedskap.

Stockholm den 13 april 1950.

Alarik Hagård.

Olivia Nordgren.